

NADZÓR NAD SZCZEPIENIAMI

PPIS w Rzeszowie sprawuje nadzór nad wykonawstwem szczepień ochronnych w zakresie:

- kontroli punktów szczepień na terenie miasta Rzeszów i powiatu rzeszowskiego;
- prowadzenia magazynu szczepionek i dystrybucji preparatów szczepionkowych do podległych podmiotów leczniczych realizujących Program Szczepień Ochronnych;
- opracowywania zgłaszanych Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych;
- przygotowywania i analizy danych dotyczących sprawozdawstwa kwartalnego i rocznego z zakresu zużycia szczepionki, stanu wyszczepienia dzieci i młodzieży;
- prowadzenia postępowań administracyjno-egzekucyjnych w przypadku zgłoszonych przez lekarzy POZ do PPIS w Rzeszowie braków w szczepieniach obowiązkowych osób do ukończenia 19 roku życia.

KONTROLE PUNKTÓW SZCZEPIEŃ

W roku 2025 na terenie podległym PPIS w Rzeszowie funkcjonowało 111 punktów szczepień, w tym 54 w mieście Rzeszowie i 57 w powiecie rzeszowskim.

Podczas kontroli punktów szczepień ocenie poddano:

- warunki transportu, przechowywania i gospodarowania preparatami szczepionkowymi;
- zasady przeprowadzania i organizacji sesji szczepiennych;
- sposób prowadzenia dokumentacji medycznej oraz sprawozdawczości stanu uodpornienia i zużycia szczepionki;
- stan sanitarno- higieniczny pomieszczeń podmiotów leczniczych realizujących Program Szczepień Ochronnych.

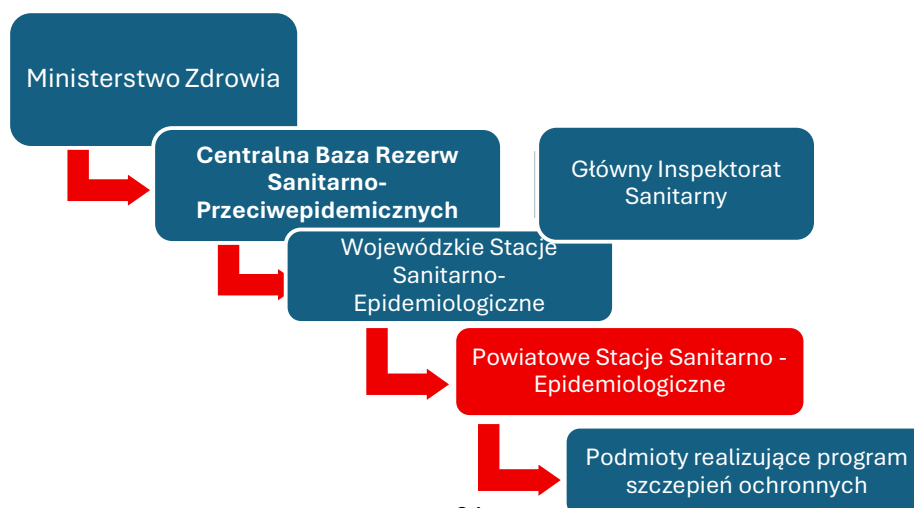
Dodatkowo w 2025 roku, na polecenie Głównego Inspektora Sanitarnego, przeprowadzono na terenie miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego kontrole w punktach szczepień w zakresie tzw.: „Spisu powszechnego kart uodpornienia”.

Pierwszy etap Spisu trwał 13 tygodni, rozpoczął się 1.04.2025 r. i trwał do 27.06.2025 r. obejmując kontrolą 99 podmiotów leczniczych. W toku kontroli oceniano realizację szczepień ochronnych u dzieci i młodzieży z roczników: 2006 do 2024 na podstawie wpisów odnotowanych w kartach uodpornienia.

Drugi etap Spisu rozpoczął się 22.10.2025 r. (planowe zakończenie 30.06.2026 r.) i obejmuje weryfikację kart uodpornienia dzieci, które nie zostały zaszczepione wg PSO (Programu Szczepień Ochronnych). W 2025 r. w ramach 2 etapu skontrolowano 30 podmiotów leczniczych.

MAGAZYN SZCZEPIONEK

Magazyny szczepionek Powiatowych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych stanowią jedno z ogniw łańcucha dystrybucji preparatów szczepionkowych na terenie naszego kraju.

Grafika: Etapy dystrybucji preparatów szczepionkowych w Polsce (opracowanie własne).

Na czele łańcucha dystrybucji szczepionek w Polsce stoi Ministerstwo Zdrowia (MZ), odpowiadając za zakup preparatów szczepionkowych przeznaczonych do realizacji Programu Szczepień Ochronnych (PSO). Głównym magazynem dla zakupionych szczepionek i jednostką odpowiedzialną za obieg preparatów szczepionkowych jest Centralna Baza Rezerw Sanitarno-Przeciwepidemicznych, podlegająca pod MZ. Z Centralnej Bazy Rezerw (CBR) szczepionki transportowane są do magazynów Wojewódzkich Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych (WSSE), których zadaniem jest rozdzielanie preparatów na poszczególne Powiatowe Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne (PSSE). Z magazynów szczepionek PSSE preparaty wydawane są do podmiotów leczniczych realizujących PSO.

Gospodarowanie zasobami szczepionek prowadzone jest przy użyciu ogólnopolskiego systemu **ESNDS** (Elektronicznego Systemu Nadzoru nad Dystrybucją Szczepionek), do którego mają dostęp jednostki **od Centralnej Bazy Rezerw Sanitarno-Przeciwepidemicznych do Powiatowych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych**. System ten dokumentuje przyjęcia i wydania szczepionek na poszczególnych etapach co pozwala na monitoring zasobów ilościowo- finansowych magazynów.

W dystrybucji preparatów szczepionkowych kluczowe znaczenie ma zachowanie, na każdym etapie, odpowiednich warunków temperaturowych, tzw. „zimnego łańcucha chłodniczego” (temp. +2 st.C do +8 st.C), aby zapewnić ich bezpieczeństwo i skuteczność. Odpowiednie warunki muszą zostać spełnione podczas całej „drogi dystrybucyjnej” szczepionki - zarówno podczas transportu jak i przechowywania, do czasu podania pacjentowi.

W magazynie PSSE w Rzeszowie preparaty szczepionkowe przechowywane są zgodnie z zasadami Dobrej Praktyki Dystrybucyjnej. Preparaty szczepionkowe magazynowane są w trzech urządzeniach chłodniczych znajdujących się w wydzielonym pomieszczeniu zabezpieczonym przed dostępem osób nieupoważnionych.

W urządzeniach chłodniczych temperatura monitorowana jest całodobowo. Poza wbudowanymi termometrami, lodówki wyposażone są w czujniki rejestrujące temperaturę, podpięte do teleinformatycznego systemu ciągłego pomiaru temperatury Efento. System ten dokonuje pomiarów 24 h/dobę, zapisuje je na dysku i na bieżąco porównuje zmierzoną temperaturę z ustalonymi progami alarmowymi (temp. +2 st.C do +8 st.C). W przypadku przekroczenia górnego/dolnego progu wysyła wiadomość SMS i powiadomienie e-mail na wskazane numery telefonów/ adresy mailowe. System Efento alarmuje również w przypadku utraty łączności z sensorem – najczęściej przy braku dopływu energii elektrycznej.

Fot. Urządzenia chłodnicze w PSSE w Rzeszowie (źródło: zasoby własne PSSE w Rzeszowie)

W przypadku zaniku prądu w pomieszczeniu, uruchamiane jest urządzenie podtrzymujące pracę lodówek w magazynie szczepionek. Moduł powiadamiania i zdalnego sterowania również informuje pracowników poprzez SMS o braku dopływu prądu z sieci i uruchomieniu generatorów.

Fot. Zasilacz awaryjny UPS (źródło: zasoby własne PSSE w Rzeszowie)

Nad kontrolą wartości temperatur, w jakich przechowywane są szczepionki oraz prawidłowością funkcjonowania systemu monitoringu i powiadamiania sprawują nadzór pracownicy Oddziału Epidemiologii.

Do pozostałych zadań pracowników w ramach prowadzenia magazynu szczepionek należą:

- sporządzanie druków zapotrzebowania na szczepionki do WSSE w Rzeszowie,
- przyjmowanie dostaw szczepionek z magazynu WSSE,
- bieżący nadzór nad ewidencją i ilością dawek szczepionek,
- rozliczanie miesięcznych i rocznych dostaw i wydań szczepionek
- przekazywanie miesięcznych/rocznych raportów z dostaw i wydań do Oddziału Ekonomicznego celem rozliczeń finansowych.

DYSTRYBUCJA SZCZEPIONEK DO PODMIOTÓW LECZNICZYCH

Szczepionki z magazynu PSSE w Rzeszowie są wydawane do punktów szczepień dwa razy w tygodniu i w razie potrzeby po uzgodnieniu telefonicznym.

Wydanie szczepionki odbywa się na podstawie druku „Zapotrzebowania na szczepionki” sporządzonym przez pracownika punktu szczepień. Pracownicy magazynu szczepionek sprawdzają w momencie wydania temperaturę w termotorbach (wyposażonych w termometr i wkłady chłodzące), w których będą transportowane preparaty do POZ lub na oddziały szpitalne. Preparaty szczepionkowe wydawane są z magazynu pracownikom upoważnionym przez kierowników podmiotów leczniczych. Wydanie z magazynu dokumentowane jest na protokole zdawczo-odbiorczym.

PSSE prowadzą dystrybucje szczepionek przeznaczonych do realizacji:

- Obowiązkowych szczepień dzieci i młodzieży do ukończenia 19 roku życia;
- Obowiązkowych szczepień po ekspozycyjnych (np. tężec, błonica);
- Bezpłatnych szczepień dla osób należących do wybranych grup wieku oraz ryzyka zachorowania (m. in. osoby po przeszczepach);
- Wybranych szczepień zalecanych dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych.

Tab. Liczba wydanych dawek poszczególnych szczepionek z magazynu PSSE w Rzeszowie na realizację obowiązkowych szczepień i bezpłatnych szczepień dla osób ryzyka zachorowania w latach 2021-2025

Szczepienie	Nazwa preparatu	Liczba wydanych szczepionek				
		2021	2022	2023	2024	2025
przeciw gruźlicy	BCG 10	2 133	2 061	1 855	1 990	1 962
przeciw WZW typu B dla dzieci	Euvax B 0,5 ml	14 210	12 082	10 623	10 220	9 564
przeciw <i>Haemophilus influenzae</i>	ACT-HIB	5 419	4 811	4 220	4 000	3 691
przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi	DTP	5 165	4 691	4 140	3 900	3 545
przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi (acelularny)	Adacel	1 660	0	0	0	0
	Boostrix	0	2 509	1 176	1 135	3 823
	Tdap	1 928	1 253	2 735	3 220	0
przeciw błonicy i tężcowi	Clodivac	1 715	1 570	2 520	2 470	2 265
	DT	3	1	0	1	0
	DiTe	0	758	107	0	0

	booster					
przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi i poliomyelitis	Tetraxim	3217	4120	4832	1705	5094
	Infanrix IPV	1410	0	200	3730	0
przeciw poliomyelitis	Imovax Polio	4275	3541	3224	2981	2651
Przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis i <i>Haemophilus influenzae</i>	Pentaxim	1490	1331	1116	1169	1166
	Infanrix IPV+Hib	67	236	71	16	0
przeciwno odrze, świnie, różyczce	MMR VAX PRO	11 080	11778	5757	9179	9014
	Priorix	0	0	4200	0	0
przeciwno ospie wietrznej	Varilrix	474	1397	789	1209	1717
	Varivax	1148	1126	1743	1177	420
przeciwno pneumokokom	Synflorix	9 312	9 015	7 309	6 493	5 918
	Prevenar 13	775	786	1 585	487	555
przeciwno zakażeniom rotawirusowym	Rotateq	9 680	9 633	10 042	9 320	2 923
	Rotarix	0	0	0	0	4 759
przeciw WZW typu B dla osób dorostych	Euvax B 1 ml	417	208	331	320	229
przeciw WZW typu B dla osób dializowanych	Engerix B 1 ml	549	295	383	406	476
przeciw tężcowi	Tetana	4 820	4 910	4 540	6 180	5 650

Tab. Liczba wydanych dawek szczepionek z magazynu PSSE w Rzeszowie na realizację szczepień zalecanych w latach 2023-2025.

Szczepienie	Nazwa preparatu	Liczba wydanych szczepionek			
			2023	2024	2025
przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV)	Gardasil 9	Szczepienia realizowane od 1 czerwca 2023	1 710	5 186	4 815
	Cervarix		51	161	69
przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi (acelularny) dla kobiet w ciąży	Boostrix	Szczepienia realizowane od 15 października 2024 r.		640	1 188

przeciw Covid 19	Spikevax 0,5 ml	Szczepienia realizowane od 15 września 2025 r.	4 220
	Spikevax 0,25 ml		4

Jesienią 2025 roku za pośrednictwem PSSE rozpoczęła się dystrybucja preparaty przeznaczonych do szczepień przeciw COVID-19. Szczepionki zakupione zostały przez MZ dla osób w wieku powyżej 12 lat (Spikevax LP.8.1 0,5 ml) i dzieci poniżej 12 roku życia (Spikevax LP.8.1 0,25 ml w fiolkach 10 dawkowych).

Lista podmiotów, w których można było skorzystać ze szczepień została opublikowana na stronie: pacjent.gov.pl. Były to przychodnie podstawowej opieki zdrowotnej i punkty apteczne, które zawarły umowę z NFZ na realizację usługi szczepień. Na terenie podległym PPIIS w Rzeszowie zarejestrowano 21 takich podmiotów.

Tab. Lista podmiotów realizujących szczepienia przeciw Covid-19 na terenie miasta Rzeszów i powiatu rzeszowskiego.

Lp.	Rodzaj podmiotu	Nazwa placówki	Adres
1.	Apteka	Apteka Dr.Max	Rzeszów, ul. Chmaja 6
2.	Apteka	Apteka Przeworska	Rzeszów, ul. Stowackiego 11
3.	Apteka	Apteka Pod Gwiazdą Rzeszów	Rzeszów, ul. Pelczara 6
4.	Apteka	Apteka Super-Pharm Millenium Hall	Rzeszów, ul. Kopisto 1
5.	Apteka	Apteka „GEMINI”	Rzeszów, ul. Kolejowa 1
6.	Apteka	Apteka na Architektów	Rzeszów, ul. Architektów 11/U1
7.	Apteka	Anna Tomońska	Rzeszów, ul. Kujawska 1
8.	Apteka	Apteka Dr.Max	Rzeszów, ul. Podwiślocze 10
9.	Apteka	Apteka Twoje Leki	Rzeszów, ul. Pułaskiego 1B
10.	Apteka	Apteka POMOCNA	Rzeszów, ul. Lwowska 64
11.	POZ	CM Medyk	Rzeszów, ul. Szopena 1
12.	POZ	POZ nr 5	Rzeszów, ul. Hoffmanowej 8a
13.	POZ	WSPL SP ZOZ w Rzeszowie	Rzeszów, ul. Langiewicza 4
14.	POZ	Przychodnia Rodzinna	Rzeszów, ul. Graniczna 4b/2b
15.	POZ	WZS w Rzeszowie	Rzeszów, ul. Warzywna 3
16.	POZ	WOMP	Rzeszów, ul. Hetmańska 120
17.	POZ	Medycyna Sp. z o.o. POZ	Rzeszów, ul. Łukasiewicza 45
18.	POZ	LUX MED	Rzeszów, ul. Jabłońskiego 2
19.	POZ	CM Dynmed	Dynów, ul. Rynek 10
20.	POZ	Ośrodek Zdrowia w Niechobrz	Niechobrz 795
21.	POZ	NZOZ Agamed	Krasne 746 A

Fot. Kalendarz szczepień dzieci i młodzieży na 2025 rok
(źródło: <https://szczepienia.pzh.gov.pl/>)

NIEPOŻĄDANE ODCZYNY POSZCZEPIENNE

Szczepienia ochronne są najskuteczniejszym narzędziem zwalczania wielu chorób zakaźnych, które stanowią duże zagrożenie dla zdrowia i życia całej populacji. Nowoczesne preparaty szczepionkowe są dobrze tolerowane, a działania uboczne występują bardzo rzadko. Jednak jak każdy produkt farmakologiczny, mogą wywołać niepożądane reakcje organizmu, które nazywamy niepożądanymi odczynami poszczepiennymi (w skrócie NOP). Niepożądane odczyny poszczepienne mogą wystąpić natychmiast, po kilku godzinach, po kilku dniach, a nawet po kilku tygodniach od wykonania szczepienia.

Przyczyną niepożądanego odczynu poszczepiennego mogą być:

- niepożądane działanie szczepionki (uczulenie na jej składnik);
- błąd w podaniu szczepionki (podanie podskórne zamiast domięśniowe, zbyt duża dawka, zbyt krótki odstęp od poprzedniej dawki);
- każda inna przyczyna, która przypadkowo zbiegła się w czasie ze szczepieniem.

Mogą też mieć różne nasilenie: od łagodnych (np. miejscowy obrzęk/zaczerwienienie, stan podgorączkowy, gorsze samopoczucie), po rzadko występujące odczyny poważne i ciężkie.

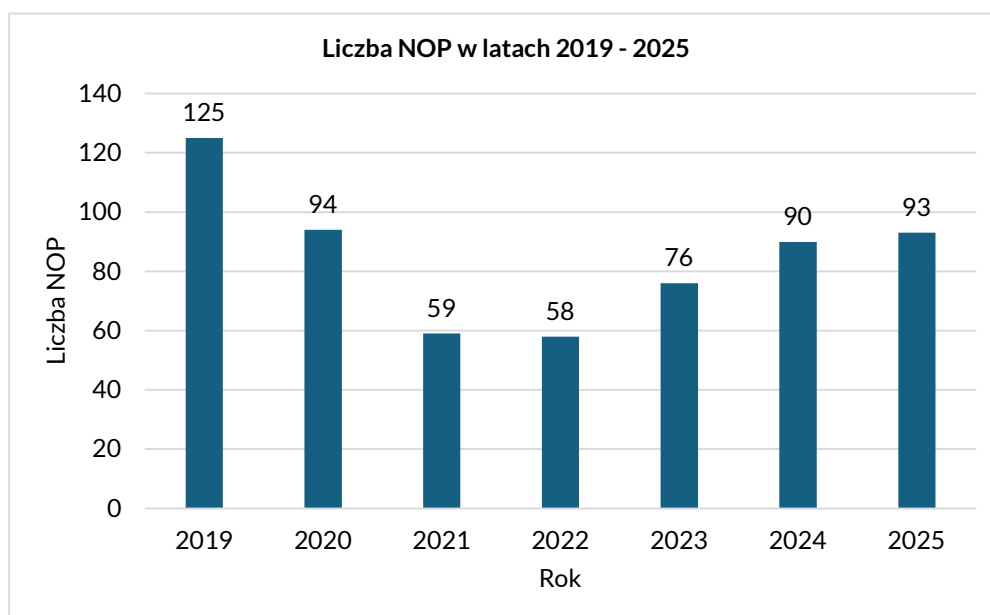
W Polsce system nadzoru nad NOP reguluje ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi oraz rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz kryteriów ich rozpoznawania. Polega ono na obowiązkowym zgłaszaniu przez lekarza lub felczera do właściwego sobie miejscowo państwowego powiatowego inspektora sanitarnego, wszystkich niekorzystnych zdarzeń zdrowotnych, które mogą mieć związek ze szczepieniem.

Zadaniem Inspektora Sanitarnego jest analizowanie, opracowywanie zgłoszeń oraz prowadzenie rejestru NOP. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 31 grudnia 2020 r. w sprawie niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz kryteriów ich rozpoznawania określa konieczność przesyłania niepożądanych odczynów poszczepiennych przez lekarza lub felczera w postaci elektronicznej. Jeśli zgłoszenie nie jest wprowadzone do systemu teleinformatycznego przez lekarza i felczera to pracownik PSE w Rzeszowie wprowadza informacje dotyczące zdarzenia niepożądanego po szczepieniu do Ogólnopolskiego

Systemu Nadzoru Epidemiologicznego i Środowiskowego nad Bezpieczeństwem Ludności – EpiBaza.

W 2025 roku na terenie miasta Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego zarejestrowano 93 przypadki niepożądanych odczynów poszczepiennych, które zostały zakwalifikowane przez lekarzy jako: 3 przypadki ciężkie, 15 przypadków poważnych i 75 przypadków łagodnych. Analiza zgłoszonych w 2025 r. niepożądanych odczynów poszczepiennych wykazała, że:

- 17 przypadków NOP wymagało hospitalizacji (w tym 2 dzieci była hospitalizowana od urodzenia, odczyn poszczepienny wystąpił podczas pobytu w oddziale noworodkowym). Z tych 17 przypadków 2 przypadki zakwalifikowano jako ciężkie, 9 przypadków jako poważne oraz 6 przypadków jako łagodne. Po leczeniu dzieci w stanie ogólnym dobrym wypisano do domu.
- 76 przypadków NOP nadzorowano wyłącznie trybie ambulatoryjnie w tym: 1 przypadek ciężki, 5 przypadków poważnych, 70 przypadków łagodnych. Każdorazowo obserwowano pełny powrót do zdrowia.

Bardzo często podczas jednej sesji szczepiennej podawany jest więcej niż jeden preparat szczepionkowy (w roku 2025 z 93 zgłoszonych odczynów poszczepiennych 34 wystąpiło po podaniu podczas sesji szczepiennej więcej niż jednego preparatu). Uogólniona reakcja organizmu w postaci np. gorączki, nie pozwala na określenie, po którym preparacie wystąpił NOP.

Poniżej w tabeli przedstawiono, jakie preparaty zostały podane podczas sesji szczepiennej po której wystąpił NOP, jak odczyn został zakwalifikowany przez lekarza zgłaszającego i jakie objawy wystąpiły w przypadkach NOP-ów poważnych i ciężkich.

Tab. Preparaty szczepionkowe, po których w 2025 r. zgłoszono NOP do PSSE w Rzeszowie

LP.	Nazwa preparatu szczepionkowego	Rodzaj NOP	Charakterystyka objawów w przypadku NOP poważnego i ciężkiego
1	BCG 10, Euvax B 0,5 ml, Pentaxim, Synflorix	poważny	Biegunka, wymioty, wzrost poziomu enzymów wątrobowych: AST, ALT

2	DTP, Act-Hib, Imovax Polio	łagodny	
3	Vaxigrip	łagodny	
4	Infanrix IPV+Hib	łagodny	
5	Tetraxim, MMR Vax Pro	poważny	Nasilony odczyn w miejscu wstrzyknięcia o średnicy 6-9 cm, gorączka 39,5-39,9°C utrzymująca się do 48 h, drgawki gorączkowe, wymioty
6	Pentaxim	łagodny	
7	DTP, Act-Hib	poważny	Stan podgorączkowy, wymioty, nieutulony płacz, kaszel, język obłożony, śluzówki podsychające
8	Pentaxim, Synflorix, Rotateq	ciężki	Pojedyncze spadki saturacji do 70% wyrównane samoistnie, gorączka do 38°C
9	Pentaxim, Synflorix, Rotateq	ciężki	Pojedyncze spadki saturacji do 70% wyrównane samoistnie, bezdech, gorączka do 38°C
10	Engerix B	łagodny	
11	Avaxim	łagodny	
12	DTP	łagodny	
13	Tetraxim	łagodny	
14	Hexacima	łagodny	
15	MMR Vax Pro, Infanrix - IPV	łagodny	
16	DTP	ciężki	1,5 h po szczepieniu podczas snu drżenia, ciężki i szybki oddech, podwyższona temp. 37,5°C
17	DTP, Act-Hib, Imovax Polio	łagodny	
18	Prevenar 13	łagodny	
19	Pentaxim	łagodny	
20	Hepavax Gene, Euvax B 0,5 ml, MMR Vax Pro	łagodny	
21	Tdap	łagodny	
22	Bexsero	poważny	Nasilony odczyn w miejscu wstrzyknięcia o średnicy 6-9 cm utrzymujący się ponad 3 dni, gorączka 38 - 38,4°C do 24 h, drażliwość, złe samopoczucie, mocne zaczerwienienie/zasinienie kończyny górnej lewej
23	MMR Vax Pro, Prevenar 13	łagodny	
24	MMR Vax Pro	łagodny	
25	Bexsero, Nimenrix	łagodny	
26	BCG 10	łagodny	
27	DTP, Act-Hib	łagodny	

28	Abrysvo	łagodny	
29	BCG 10, Euvax B 0,5 ml	łagodny	
30	Varilrix	poważny	Polineuropatia demielinizacyjna (najbardziej wyrażona w nerwie strzałkowym lewym)
31	Pentaxim, Prevenar 13	łagodny	
32	Bexsero	łagodny	
33	Rotateq	łagodny	
34	DTP	łagodny	
35	DTP	łagodny	
36	Rotateq	łagodny	
37	Gardasil 9	łagodny	
38	Euvax B 0,5 ml, DTP, Act-Hib, Synflorix, Rotarix	łagodny	
39	Shingrix	łagodny	
40	DTP	łagodny	
41	MMR Vax Pro, Prevenar 13	łagodny	
42	Gardasil 9	poważny	Bolesność barku lewego, ograniczenie odwodzenia
43	Act-Hib, Synflorix	poważny	Drgawki – pierwszy epizod (mioklonie kończyn górnych i dolnych trwające przez 3 doby, 3-4 razy dziennie)
44	Pneumovax 23	łagodny	
45	Tetraxim	łagodny	
46	MMR Vax Pro	łagodny	
47	Tetraxim, MMR Vax Pro	poważny	Pierwszorazowy napad drgawkowy z przewagą kończyn prawych, wymioty, gorączka przez 2 dni po szczepieniu, senność
48	MMR Vax Pro, Varilrix	łagodny	
49	Hexacima, Rotarix	poważny	Jednodniowa gorączka, epizody napadowe, w PMR podwyższona cytoza
50	MMR Vax Pro, Synflorix	łagodny	
51	MMR Vax Pro, Synflorix	łagodny	
52	Synflorix, MMR Vax Pro	łagodny	
53	BCG 10	łagodny	
54	Rotarix, Hexacima, Synflorix	łagodny	
55	Infanrix Hexa	łagodny	
56	Infanrix Hexa	poważny	Porażenie nerwu twarzowego po stronie prawej
57	Rotarix	poważny	Ciągły płacz, ból brzucha, trudności z wypróżnieniem, wymioty, biegunka

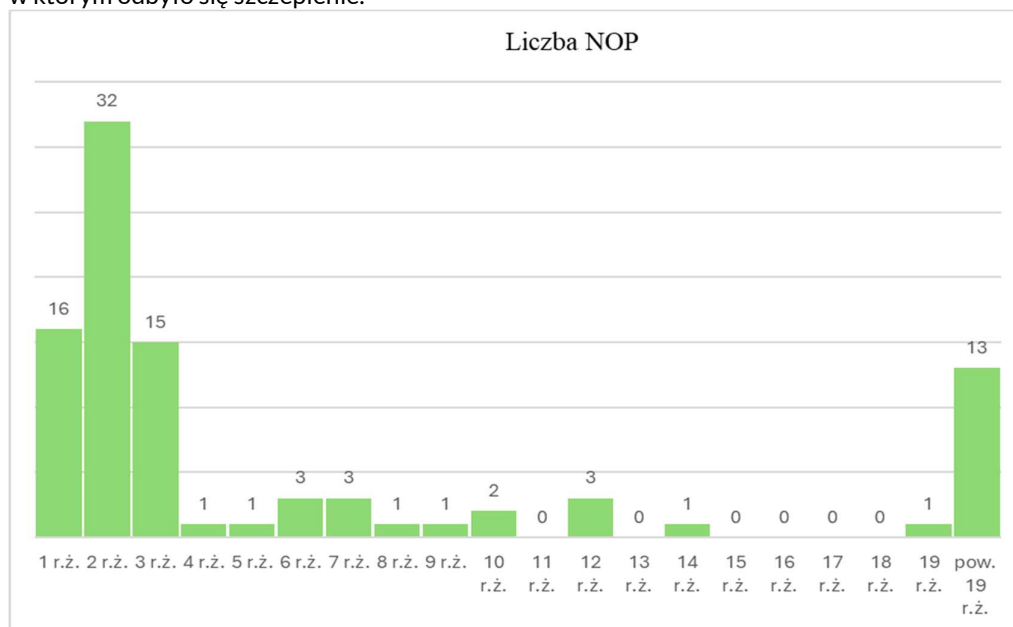
58	MMR Vax Pro	łagodny	
59	MMR Vax Pro	poważny	Gorączka do 40-40,4°C do 72 h, epizod wyprężenia, sztywność trwająca ok. 4 min, następnie hypotonia, osłabienie
60	Bexsero	łagodny	
61	Bexsero	łagodny	
62	Shingrix	łagodny	
63	Shingrix	łagodny	
64	MMR Vax Pro, Varilrix	łagodny	
65	Prevenar 13	łagodny	
66	Bexsero	poważny	Nasilony odczyn w miejscu wstrzyknięcia 6-9 cm, gorączka 38-38,4°C
67	Varilrix	łagodny	
68	Infanrix IPV+Hib, Synflorix	łagodny	
69	MMR Vax Pro, Synflorix	łagodny	
70	Pentaxim	łagodny	
71	MMR Vax Pro	łagodny	
72	MMR Vax Pro	łagodny	
73	Influvac Tetra	łagodny	
74	Gardasil 9	łagodny	
75	MMR Vax Pro	łagodny	
76	MMR vax Pro, Prevenar 13	łagodny	
77	Prevenar 20, Hexacima	łagodny	
78	Euvax B 0,5 ml	łagodny	
79	Gardasil 9	łagodny	
80	MMR Vax Pro	łagodny	
81	Clodivac	łagodny	
82	Synflorix	łagodny	
83	Spikevax	łagodny	
84	Pentaxim, Prevenar 20, Rotarix	łagodny	
85	Bexsero	łagodny	
86	Euvax B 0,5 ml, Imovax Polio	łagodny	
87	Hexacima, Varilrix, Prevenar 20	łagodny	
88	Pentaxim, Rotarix	poważny	Epizod hypotoniczno-hyporeaktywny (podejrzanie bezdechu)
89	Infanrix IPV+Hib	łagodny	
90	DTP, Act - Hib	łagony	
91	FSME - IMMUN	poważny	Drgawki niegorączkowe
92	Tetraxim	łagodny	
93	Hexacima, Varivax	łagodny	

Analizując niepożądane odczyny poszczepienne pod kątem rodzaju podanych preparatów szczepionkowych możemy wskazać, które z nich wywołują odczyn poszczepienny częściej. W przypadku odczynu po szczepieniu, gdzie podany był więcej niż jeden preparat, pod uwagę brany jest każdy z nich, jako mogący wywołać niepożądaną reakcję.

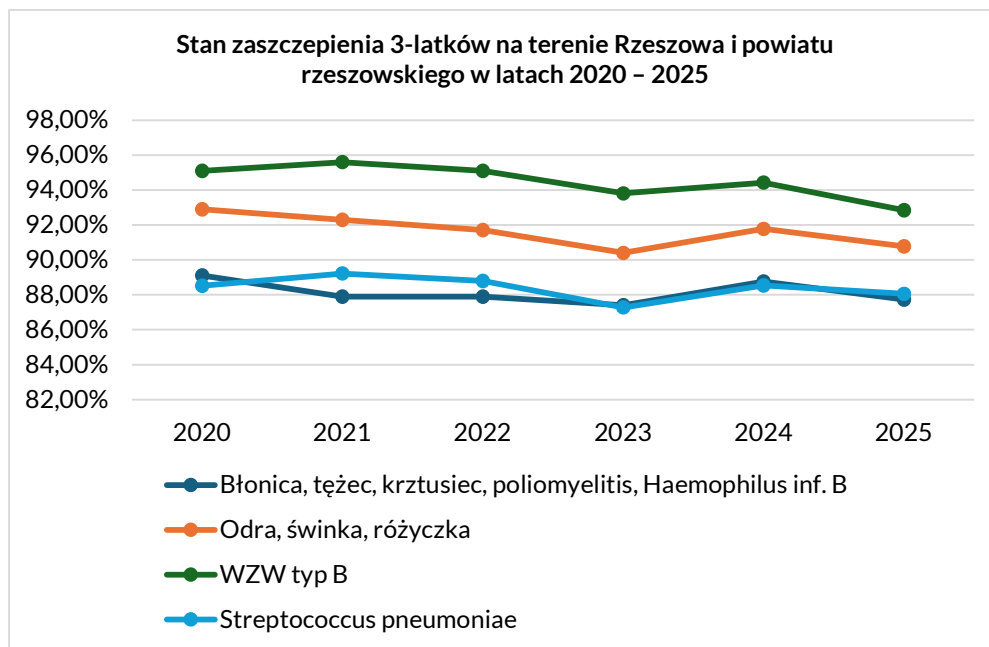
Analizując w jakim wieku dziecka wystąpił niepożądany odczyn poszczepienny możemy zauważyć, że występują one najczęściej po szczepionkach stosowanych u dzieci w pierwszych 3 latach życia (64 zgłoszone odczyny). Jest to związane z dużą ilością szczepień (19 wstrzyknięć w przypadku zastosowania bezpłatnych szczepionek finansowanych przez Ministra Zdrowia), którym dziecko poddawane jest do 3 roku życia. Później (od 4 do 19 roku życia) dziecko otrzymuje już tylko 5 dawek szczepionki.

Wyk. Liczba niepożądanych odczynów poszczepiennych w zależności od wieku dziecka, w którym odbyło się szczepienie.

SPRAWOZDAWCZOŚĆ I ANALIZA WYSZCZEPIALNOŚCI

Nadzór nad szczepieniami ochronnymi obejmuje również obszar sprawozdawczości. Podmioty lecznicze z terenu Rzeszowa i powiatu rzeszowskiego, które przeprowadzają obowiązkowe szczepienia ochronne i wybierają preparaty szczepionkowe z magazynu Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Rzeszowie są zobligowane do rozliczania ich wykorzystanie w okresach kwartalnych. Ponadto podmioty te udzielając świadczeń zdrowotnych z zakresu szczepień ochronnych zobowiązane są do składania rocznego sprawozdania ze szczepień ochronnych MZ- 54 według stanu na ostatni dzień roku kalendarzowego. Sprawozdanie to obrazuje stan zaszczepienia dzieci i młodzieży przeciw poszczególnym chorobom zakaźnym, wg roku urodzenia. Pozwala to na monitorowanie stanu uodpornienia dzieci i młodzieży do ukończenia 19 r. ż. oraz wdrożenie działań mających na celu zapewnienia bezpieczeństwa epidemiologicznego na podległym terenie.

Analizując stan zaszczepienia dzieci, które ukończyły 3 lata i powinny otrzymać pełny schemat szczepień podstawowych, można zauważyć, że wyszczepialność przeciwko podstawowym chorobom zakaźnym objętych profilaktyką szczepień od 2021 do 2023 roku miała tendencję spadkową. Nieznaczny wzrost wyszczepialności w 2024 r. napawał optymizmem, jednak obserwowany u ubiegłym roku spadek zaszczepienia, wyraźnie pokazuje, że kwestia zaufania do szczepień pozostaje nadal kluczowym wyzwaniem dla zdrowia publicznego.

Preparaty szczepionkowe są jednymi z najlepiej przebadanych produktów leczniczych oraz bezdyskusyjnie przyczyniły się do poprawy zdrowia publicznego i spadku zachorowań na niektóre choroby zakaźne. Pomimo tego, że preparaty szczepionkowe zanim trafią do pacjentów, przechodzą rygorystyczne testy kliniczne, a po wprowadzeniu na rynek ich bezpieczeństwo jest stale monitorowane, nadal zauważalny jest wzrost nieufności społeczeństwa do szczepień ochronnych. Przyczyn tego zjawiska jest wiele i są one wielopłaszczyznowe (informacyjne, kulturowe, psychologiczne, systemowe, ekonomiczne). Dlatego bardzo istotne są długofalowe strategie edukacyjno- oświatowe i organizacyjne w celu uświadamiania wartości i korzyści płynących ze szczepień. Kluczowym staje się budowanie trwałego zaufania społeczeństwa poprzez ukazywanie szczepień jako istotnego elementu zdrowego i nowoczesnego stylu życia, który skutecznie chroni nie tylko zdrowie jednostki, ale zapewnia bezpieczeństwo całej wspólnoty.

BRAKI W OBOWIĄZKOWYCH SZCZEPIENIACH OCHRONNYCH

PPIS w Rzeszowie w ramach nadzoru nad szczepieniami ochronnymi prowadzi działania wobec rodziców/opiekunów prawnych dzieci, u których nie wykonano obowiązkowych szczepień ochronnych z przyczyn innych niż przeciwwskazania do szczepienia. Z każdym rokiem obserwujemy zwiększanie się liczby osób, które odmawiają poddania swoich dzieci obowiązkowym szczepieniom ochronnym.

Zgodnie z art. 17 ust. 9b ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2024 r. poz. 924, ze zm.), lekarz sprawujący profilaktyczną opiekę zdrowotną nad osobą małoletnią przekazuje właściwemu ze względu na miejsce wykonywania świadczeń zdrowotnych państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu, imienny wykaz osób małoletnich objętych obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi, które nie były poddane lekarskiemu badaniu kwalifikacyjnemu

albo u których nie zostały przeprowadzone obowiązkowe szczepienia ochronne, mimo niestwierdzenia u nich przeciwwskazań do szczepienia oraz osób sprawujących prawną pieczę nad osobą małoletnią, o ile jest to możliwe do ustalenia - jest to tzw. raport o przypadkach niewykonania obowiązkowych szczepień ochronnych.

W myśl § 17 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 27 września 2023 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. z 2023 r., poz. 2077 ze zm.) raport ten jest sporządzany i przekazywany przez osoby przeprowadzające obowiązkowe szczepienia ochronne właściwemu państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu w terminie 30 dni od zakończenia kwartału.

Na koniec 2025 roku tut. Inspektor otrzymał w raportach o przypadkach niewykonania obowiązkowych szczepień z podmiotów leczniczych podlegających nadzorowi PSSE w Rzeszowie informację o 3959 dzieciach z brakami w obowiązkowych szczepieniach ochronnych oraz 3544 rodzicach, którzy nie dopełnili obowiązku poddania tych dzieci szczepieniom ochronnym. Jest to znacznie więcej zgłoszonych dzieci, niż w roku 2024. Coraz więcej dzieci z woli rodziców nie jest szczepionych w ogóle od urodzenia. Powyższe dane świadczą o ciągłej aktywności tzw. „ruchów antyszczepionkowych”, poddających w wątpliwość bezpieczeństwo, skuteczność i potrzebę szczepień.

PPIS w Rzeszowie w stosunku do osób, które nie dopełniły obowiązku poddania swoich dzieci szczepieniom ochronnym przeciw chorobom zakaźnym wystosował:

- 150 upomnień w związku z niezaszczepieniem dziecka;
- 113 wniosków do Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o wszczęcie postępowania egzekucyjnego w stosunku do rodziców, którzy nie dopełnili obowiązku poddania swoich dzieci szczepieniom ochronnym przeciw chorobom zakaźnym.

Oslabienie zaufania publicznego do szczepień oraz dezinformacja na temat szczepień budzą niepokój i stanowią aktualnie ogromne wyzwanie dla zdrowia publicznego. Pracownicy PPIS, podczas przeprowadzanych kontroli w zakresie wykonawstwa szczepień ochronnych, zachęcają personel podmiotu leczniczego do podejmowania działań informacyjno-edukacyjnych skierowanych do pacjentów na temat korzyści płynących ze szczepień, jak również sami podejmują tego typu działania.